

ZAMONAVIY TALABLAR NEGIZIDA STATISTIKA TIZIMI UCHUN MILLIY KADRLARINI TAYYORLASH VA MALAKASINI OSHIRISH MUAMMOLARI

Xonimqulova Sabohat

Millat umidi universiteti Biznes boshqaruvi fakulteti 2- bosqich talabasi
Millat umidi universiteti Xalqaro biznes va moliya kafedrası professori i.f.d

Ilmiy rahbar: Umarova Muqaddas Abbasovna

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20078242>

Annotatsiya: Ushbu tezisda zamonaviy raqamli transformatsiya sharoitida statistika tizimi uchun milliy kadrlarni tayyorlash va ularning kasbiy malakasini oshirish masalalari ilmiy tahlil qilinadi. Statistika faoliyatning sifatini oshirishda inson kapitalining o'рни asoslab berilib, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: statistika tizimi, milliy kadrlar, malaka oshirish, raqamli iqtisodiyot, kompetensiya, ta'lim tizimi, data tahlil, professional rivojlanish.

Kirish. Globallashtirish va raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Statistika tizimi ushbu jarayonlarda muhim axborot bazasi sifatida davlat boshqaruvi, iqtisodiy rejalashtirish va ijtimoiy rivojlanishni ta'minlashda asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Statistika ma'lumotlarning aniqligi va ishonchligi esa, avvalo, ushbu sohada faoliyat yuritayotgan mutaxassislarining bilim darajasi va kasbiy kompetensiyalariga bog'liqdir. Shu sababli milliy kadrlarni zamonaviy talablar asosida tayyorlash masalasi alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Statistika tizimi (yoki Statistika axborot tizimi - SAT) — bu jamiyat, iqtisodiyot va boshqa sohalardagi ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash, saqlash, tahlil qilish va foydalanuvchilarga taqdim etishga mo'ljallangan o'zaro bog'liq metodlar, vositalar va tashkiliy tuzilmalar majmuidir. Ushbu tizimning asosiy maqsadi ijtimoiy-iqtisodiy jarayonlarni o'rganish va asoslangan boshqaruv qarorlarini qabul qilish uchun ishonchli raqamli ma'lumotlarni taqdim etishdan iborat.

Statistika tizimining asosiy tarkibiy qismlari:

- Ma'lumotlarni yig'ish: Kuzatuvlar, so'rovlar, ro'yxatga olish va hisobotlar orqali birlamchi ma'lumotlarni to'plash.
- Qayta ishlash va tahlil: To'plangan ma'lumotlarni guruhlash, jadval va grafik ko'rinishiga keltirish, tahlil qilish.
- Axborot texnologiyalari: Raqamli platformalar, ma'lumotlar bazalari va dasturiy ta'minotdan foydalanish.
- Statistika ko'rsatkichlar: Hodisa va jarayonlarning miqdoriy va sifat tomonlarini ifodalovchi raqamlar tizimi.

Statistika tizimining vazifalari:

1. Ijtimoiy-iqtisodiy hodisalarni o'rganish: Aholi soni, sog'liqni saqlash, ta'lim va iqtisodiy faoliyatni monitoring qilish.
2. Ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash: Statistika ma'lumotlarni saqlash va tartibga solish.
3. Tahlil va prognoz: O'tgan va hozirgi ma'lumotlarga asoslanib, kelajakdagi jarayonlarni prognoz qilish.

Dolzarbligi. Hozirgi davrda dunyo bo'yicha ma'lumotlar hajmining keskin oshishi kuzatilmoqda. Turli tadqiqotlarga ko'ra, global miqyosda yaratilayotgan ma'lumotlar hajmi har

ikki yilda bir necha barobar ortib bormoqda. Bu esa statistik tahlil, ma'lumotlarni qayta ishlash va ularni interpretatsiya qilish bo'yicha yuqori malakali mutaxassislarni talab etadi.

O'zbekiston sharoitida ham iqtisodiy islohotlar, hududiy rivojlanish dasturlari va ijtimoiy siyosatni samarali amalga oshirishda sifatli statistik ma'lumotlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Shu nuqtai nazardan, statistika tizimi uchun zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan milliy kadrlarni tayyorlash dolzarb ilmiy va amaliy vazifa hisoblanadi.

Statistika sohasida kadrlar tayyorlash tizimida qator tizimli muammolar mavjud. Avvalo, mavjud ta'lim dasturlari ko'pincha nazariy yo'nalishga ega bo'lib, amaliy ko'nikmalarni shakllantirish yetarli darajada ta'minlanmayapti. Natijada bitiruvchilar zamonaviy statistik dasturlar va texnologiyalar bilan ishlashda qiyinchiliklarga duch kelmoqda.

Bundan tashqari, uzluksiz malaka oshirish tizimi yetarli darajada rivojlanmaganligi sababli faoliyat yuritayotgan mutaxassislarning bilimlari tez eskirmoqda. Xalqaro standartlar asosida ishlash, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, raqamli vositalardan samarali foydalanish kabi kompetensiyalar hamma mutaxassislarda yetarli darajada shakllanmagan.

Shuningdek, hududlar kesimida malakali kadrlarning notekis taqsimlanishi statistik ma'lumotlar sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi — zamonaviy talablar asosida statistika tizimi uchun milliy kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirishning samarali mexanizmlarini aniqlashdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalarni amalga oshirish zarur:

- ta'lim dasturlarini zamonaviy talablarga mos ravishda yangilash;
- amaliy mashg'ulotlar va real statistik loyihalar ulushini oshirish;
- raqamli texnologiyalar va data tahlil ko'nikmalarini rivojlantirish;
- uzluksiz kasbiy rivojlanish tizimini yo'lga qo'yish;
- xalqaro tajriba va milliy ehtiyojlarni uyg'unlashtirish.

Xulosa qilib aytganda, statistika tizimi uchun milliy kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish zamonaviy davrning strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida statistik mutaxassislar faqat ma'lumot yig'uvchi emas, balki ularni tahlil qiluvchi va qaror qabul qilish jarayonida faol ishtirok etuvchi mutaxassisga aylanishi zarur.

Shu bois ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish va uzluksiz malaka oshirishni ta'minlash orqali yuqori malakali milliy kadrlarni shakllantirish mumkin. Bu esa mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. I.A. Karimov – “Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch”. T.: Ma'naviyat, 2008.
2. Sh. Shodmonov – “Iqtisodiyot nazariyasi”. T.: Iqtisodiyot, 2019.
3. A. Abdug'aniev – “Statistika asoslari”. T.: Fan, 2017.
4. Paul Newbold, William Carlson – “Statistics for Business and Economics”. Pearson Education, 2013.
5. David Freedman – “Statistics”. W.W. Norton & Company, 2007.
6. https://www.google.com/search?q=statistik+tizim+nima%3F&rlz=1C1GCEA_enUZ1036UZ1036&oq=statistik+tizim+nima%3F&gs_lcrp=EgZjaHJvbWUyBggAEEUYOdIBCDc2OTRqMG03qAIAAsAIA&sourceid=chrome&ie=UTF-8